

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea de Vest din Timișoara
1.2 Facultatea / Departamentul	Drept
1.3 Departamentul	Drept public
1.4 Domeniul de studii	Drept
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studii / Calificarea	Drept

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Drept instituțional al Uniunii Europene						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. univ. dr. Raluca Bercea						
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect. univ. Sorina Doroga, drd. Alexandra Burdulea, drd. Bianca Șerb						
2.4 Anul de studiu	2	2.5 Semestrul	2	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DO

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	3	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	42	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					35
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate / pe teren					15
Pregătire seminare / laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat					6
Examinări					3
Alte activități					
3.7 Total ore studiu individual	69				
3.8 Total ore pe semestru	125				
3.9 Numărul de credite	5				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> Disciplina se studiază subsecvent disciplinelor de drept constituțional și drept internațional public. Este recomandată completarea cu disciplina Protecția Internațională a Drepturilor Omului
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 de desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> Videoproiecție, exerciții și resurse pe platforma e-learning a UVT
5.2 de desfășurare a seminarului / laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> Videoproiecție, exerciții și resurse pe platforma e-learning a UVT

6. Obiectivele disciplinei - rezultate așteptate ale învățării la formarea cărora contribuie parcurgerea și promovarea disciplinei

Cunoștințe	Cunoașterea și utilizarea adecvată a principiilor și conceptelor specifice dreptului Uniunii Europene, precum și cunoașterea modului de organizare și funcționare a instituțiilor Uniunii Europene
Abilități	Dezvoltarea capacității de reflexie critică și constructivă asupra consecințelor juridice și sociale ale aplicării dreptului Uniunii Europene în medii economico-sociale complexe și în condiții de autonomie decizională.
Responsabilitate și autonomie	Capacitatea de a soluționa litigiile în care este incident dreptul Uniunii Europene, cu respectarea valorilor și principiilor fundamentale ale acestuia

7. Conținuturi

7.1 Curs	Metode de predare	Observații
Partea I. ISTORICUL CONSTRUCȚIEI COMUNITARE. ISTORICUL UNIUNII EUROPENE	Prelegere	<ol style="list-style-type: none"> Contextul internațional general al apariției ordinii juridice comunitare Tratatul CECO Tratatul CEE Tratatul EURATOM Actul Unic European Tratatul asupra Uniunii Europene (Tratatul de la Maastricht) Tratatul de la Nisa Tratatul instituind o Constituție pentru Europa Tratatul de la Lisabona
Partea a II-a. APLICAREA DREPTULUI UNIUNII EUROPENE ÎN RAPORT CU DREPTUL NAȚIONAL	Prelegere Analiză hotărâri relevante CJCE/CJUE	<ol style="list-style-type: none"> Teoriile moniste și dualiste privind aplicarea dreptului internațional public în raport cu dreptul intern <i>Dictum</i>-uri relevante ale CJCE în legătură cu aplicarea dreptului comunitar Principiul aplicării imediate a dreptului Uniunii Europene

		<p>4. Principiul aplicării directe a dreptului Uniunii Europene</p> <p>5. Principiul aplicării cu prioritate a dreptului Uniunii Europene</p> <p>Principiul autonomiei statelor membre în aplicarea dreptului Uniunii Europene</p>
<p>Partea a III-a. PERSONALITATEA JURIDICĂ ȘI NATURA JURIDICĂ SPECIFICĂ A CONȘTIINȚEI COMUNITARE / A UNIUNII EUROPENE</p>	<p>Prelegere</p> <p>Analiză hotărâri relevante CJCE/CJUE</p> <p>Aplicații practice ilustrative</p> <p>Parcursul în sistem de self-learning a cursurilor HELP „Interplay between the ECHR and the Charter”, „Introducere în sistemul CEDO și al CtEDO” pe platforma CoE</p>	<p>1. Personalitatea juridică a Comunităților Europene</p> <p>2. Personalitatea juridică a Uniunii Europene</p> <p>3. Teorii asupra naturii juridice a construcției europene</p> <p>4. Principii care decurg din natura juridică specifică a construcției europene</p> <p>a. Principiul ireversibilității</p> <p>b. Principiul coerenței</p> <p>c. Principiul loialității</p> <p>5. Uniunea de drept</p> <p>a. Drepturile fundamentale ale omului ca principiu al Uniunii de drept. Evoluție</p> <p>b. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene</p> <p>6. Problematika aderării Uniunii Europene la CEDO</p>
<p>Partea a IV-a. IZVOARELE DREPTULUI UNIUNII EUROPENE</p>	<p>Prelegere</p> <p>Analiză hotărâri relevante CJCE/CJUE</p> <p>Aplicații practice ilustrative</p>	<p>1. Clasificarea izvoarelor de drept al Uniunii Europene</p> <p>2. Izvoare primare de drept al Uniunii Europene</p> <p>a. Caracterizare. Tipologie. Relații între tratate. Structura tratatelor</p> <p>b. Domeniul de aplicare a tratatelor</p>

		<p>institutive. Aplicarea în spațiu</p> <p>c. Aplicarea în timp a tratatelor institutive (intrare în vigoare, durată, revizuire, caducitate, excludere, retragere voluntară)</p> <p>3. Izvoare derivate de drept al Uniunii Europene</p> <p>a. Caracterizare. Tipologie.</p> <p>b. Regimul juridic comun (elaborarea actului, intrarea în vigoare, dispariția actului). Principii care guvernează edictarea dreptului derivat de către instituțiile comunitare</p> <p>c. Regulamentul</p> <p>d. Decizia</p> <p>e. Directiva</p> <p>f. Avizul și recomandarea</p> <p>4. Izvoare complementare de drept al Uniunii Europene</p> <p>5. Izvoare rezultate din angajamentele externe ale al Uniunii Europene</p> <p>6. Izvoare nescrise de drept al Uniunii Europene</p>
Partea a V-a. COMPETENȚELE ÎN DREPTUL UNIUNII EUROPENE	Analiză hotărâri relevante CJCE/CJUE Aplicații practice ilustrative	<p>1. Principiul competenței de atribuire Competențe principale (exclusive, concurente, excluse)</p> <p>2. Competențe complementare</p> <p>3. Principiul subsidiarității</p> <p>4. Principiul proporționalității</p>
Partea a VI-a. SISTEMUL INSTITUȚIONAL AL UNIUNII EUROPENE	Analiză hotărâri relevante CJCE/CJUE	<p>1. Principii care guvernează funcționarea propriu-zisă a instituțiilor Uniunii Europene</p>

	<p>Aplicații practice ilustrative</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Problema separației puterilor b. Principiul echilibrului instituțional c. Principiul autonomiei instituțiilor comunitare d. Principiul cadrului instituțional unic <p>2. Parlamentul European</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Componentă. Constituire b. Atribuții decizionale legislative c. Atribuții de anchetă și avocat al poporului d. Atribuții de supraveghere și control e. Atribuții consultative <p>3. Comisia Europeană</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Statut b. Organizare c. Funcționare d. Atribuții <p>4. Consiliul Uniunii Europene</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Statut b. Organizare c. Funcționare d. Atribuții <p>5. Consiliul European</p> <p>6. Curtea de Justiție a Uniunii Europene</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Componere. Structură <ul style="list-style-type: none"> i. Judecătorii ii. Avocații generali iii. Alte organe b. Organizare c. Competență
--	---------------------------------------	---

		<p>i. Reguli generale</p> <p>7. Funcționarea Curții ca instanță constituțională, administrativă, internațională, de recurs</p>
<p>Partea a VII-a. ACȚIUNI ÎN FAȚA CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE</p>	<p>Analiză hotărâri relevante CJCE/CJUE</p> <p>Aplicații practice ilustrative</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Recursul în anulare 2. Recursul în carență 3. Recursul în constatarea neîndeplinirii de către statele membre a obligațiilor comunitare 4. Cererea pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare 5. Răspunderea statelor pentru prejudiciile cauzate particularilor prin încălcarea dreptului UE
<p>Bibliografie:</p> <p>Bibliografie obligatorie:</p> <p>Raluca Bercea, Sorina Doroga, <i>Dreptul Uniunii Europene în hotărâri și cazuri practice</i>, ed. 2, Universul Juridic, București, 2019.</p> <p>Gyula Fabian, <i>Drept instituțional al Uniunii Europene</i>, Hamangiu, București, 2018.</p> <p>Paul Craig, Grainne de Burca, <i>Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudenta și doctrina</i>, Editura Hamangiu, București, 2017.</p> <p>Robert Schutze, <i>Drept constituțional al Uniunii Europene</i>, Editura Universitară, București, 2012.</p> <p>Raluca Bercea, <i>Drept comunitar. Principii</i>, C.H. Beck, București, 2007.</p> <p>Bogdan Dima, Vlad Perju, <i>După 30 de ani. Justiția constituțională în România</i>, Humanitas, 2023.</p> <p>Bibliografie opțională:</p> <p>Cărți:</p> <p>Alina Kaczorowska, <i>European Union Law</i>, ed. 3. Routledge, 2013.</p> <p>Chahira Boutayeb, <i>Droit institutionnel de l'Union Européenne</i>, LGDJ, 2013.</p> <p>Raluca Bercea (ed.), <i>Mai este Curtea Europeană a Drepturilor Omului un mecanism judiciar eficace ?</i>, Universul Juridic, București, 2013.</p> <p>Raluca Bercea, <i>Drept comunitar. Istoric, izvoare și instituții. Note de curs și aplicații practice</i>, Timișoara, Mirton, 2009.</p> <p>Articole:</p> <p>Raluca Bercea (with Madalina Moraru), <i>The Romanian Saga on the Rule of Law. A Point of Reference on Primacy of EU Law, Judicial Independence and Rule of Law Standards</i>, on the EULawLive blog, no. 137, 01.04.2023 ISSN 2695-9585</p> <p>Raluca Bercea (with Sorina Doroga), <i>The Role of Judicial Associations in Preventing Rule of Law Decay in Romania: Informal Communication and Strategic Use of Preliminary References</i>, in German Law Journal vol. 24 nr. 8/2023 (forthcoming)</p> <p>Raluca Bercea (with Madalina Moraru), <i>The First Episode in the Romanian Rule of Law Saga: Joined Cases C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 and C-397/19, Asociația 'Forumul</i></p>		

Judecătorilor din România, and their follow-up at the national level, in *European Constitutional Law Review*, vol. 17, 2022

Raluca Bercea, *Taricco I și II. Un comentariu din perspectiva "libertăților, drepturilor și puterilor la începutul mileniului al III-lea"*, în volumul *In Honorem Valeriu Stoica. Drepturi, libertăți și puteri la începutul mileniului al III-lea*, ed. coord. Marian Nicolae, Radu Rizoiu, Ioana Laura Toma-Dăuceanu, Ed. Universul Juridic, 2018.

Raluca Bercea, *Le temps de l'adhésion n'est toujours pas venu – notes en marge de l'Avis 2/13 du 18 décembre 2014 de la Cour de Justice de l'Union Européenne*, în *Romanian Journal of Comparative Law*, 1/2015.

Raluca Bercea, *Doit-on encore réviser la constitution nationale pour répondre aux exigences du droit de l'Union Européenne ?*, în *Romanian Journal of Comparative Law*, 1/2013.

Raluca Bercea, *The European Union Law and the Romanian Judge*, în *Diritto e Politiche dell'Unione Europea*, G.Giappichelli Editore, Torino, fascicolo 1/2009, pp. 21-30.

Raluca Bercea, *Cine se teme de dreptul comunitar?*, *Revista Română de Drept Comunitar*, nr. 3/2009, Wolters Kluwer, București, 2009, pp. 15-33.

Raluca Bercea, *Despre buna-credință procesuală și caracterul rezonabil al apărărilor guvernului României în fața Curții Europene a Drepturilor Omului*, în *Noua Revistă de Drepturile Omului*, nr. 4/2009

Alte referințe:

Karen Davies, *Understanding European Union Law*, Routledge, 2013.

Stéphane Leclerc, *L'essentiel du droit des institutions de l'Union européenne*, 4^e ed., Gualino-Lextenso, 2013

Droit de l'Union européenne, Loïc Grard (coord.), LGDJ-Lextenso, 2013.

Andrea Biondi, Piet Eeckhout, *EU law after Lisbon*, Oxford University Press, 2012.

Louis Dubouis, Claude Blumann, *Droit matériel de l'Union européenne*, 6^e ed., Montchrestien-Lextenso, 2012.

Dony, Marianne, *Droit de l'Union européenne*, Ed. de l'Université de Bruxelles, 2012.

Guy Isaac, Marc Blanquet, *Droit général de l'Union européenne*, 10^e ed., Sirey, 2012.

Fontaine, Pascal, *L'Union européenne : histoire, institutions, politiques*, Éd. du Seuil, 2012.

The evolution of EU Law, Paul Craig, Gráinne de Búrca (coord.), a 2-a ed., Oxford University Press, 2011.

Damian Chalmers, Gareth Davies, Giorgio Monti, *European Union Law: Cases and Materials*, Cambridge, Cambridge University Press, 2010.

7.2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Aplicarea dreptului Uniunii Europene în raport cu dreptul intern al Statelor Membre. Reguli fundamentale	Dezbateri în baza unor cazuri practice	2 h
2. Aplicarea dreptului Uniunii Europene în raport cu dreptul român. Practici naționale	Dezbateri în baza unor cazuri practice	2 h
3. Problematika aderării Uniunii Europene la sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului	Dezbateri în baza unor cazuri practice	2 h
4. Competențele în dreptul Uniunii Europene	Dezbateri în baza unor cazuri practice	2 h
5. Sistemul instituțional al Uniunii Europene	Dezbateri în baza unor cazuri practice	2 h
6. Acțiuni la Curtea de Justiție a Uniunii Europene	Dezbateri în baza unor cazuri practice	2 h

7. Cererea pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare – mijloc de cooperare între judecătorii europeni	Dezbatere în baza unor cazuri practice	2 h
<p>Bibliografie:</p> <p>Bibliografie suport: Raluca Bercea, Sorina Doroga, <i>Dreptul Uniunii Europene în hotărâri și cazuri practice</i>, ed. 2, Universul Juridic, București, 2019</p> <p>Seminarul 1 CJCE, 5 febr. 1963, <i>Van Gend en Loos...</i>, cauza 26/62 CJCE, 15 iulie 1964, <i>Flaminio Costa c/E.N.E.L.</i>, cauza 6/64 CJCE, 4 dec. 1974, <i>Yvonne Van Duyn c/ Home Office</i>, cauza 41/74 CJCE, 16 dec. 1976, <i>Rewe...</i>, cauza 33/76 CJCE, 16 dec. 1976, <i>Comet BV c/ Produktschap voor Siergewassen</i>, cauza 45/76 CJCE, 9 martie 1978, <i>Administration des Finances de l'Etat c/ Société anonyme Simmenthal</i>, cauza 106/77 CJCE, 23 aprilie 1986, <i>Parti écologiste « Les Verts » c/ Parlamentul European</i>, cauza 294/83 CJCE, 11 ian. 2000, <i>Tanja Kreil c/ Bundesrepublik Deutschland</i>, cauza C-285/98, Rec. I-69 Christoffer C. Eriksen, <i>The European constitution, welfare states and democracy: the four freedoms vs national administrative discretion</i>, Routledge, 2012.</p> <p>Seminarul 2 CCR, Decizia nr. 148/2003, M. Of. nr. 317 din 12 mai 2003 CCR, Decizia nr. 59 din 17 ianuarie 2007, Monitorul Oficial nr. 98/08.02.2007 CCR, Decizia nr. 1031 din 13 noiembrie 2007, Monitorul Oficial nr. 09/07.01.2008 CCR, Decizia nr. 413/10 aprilie 2008, Monitorul Oficial nr. 386/21.05.2008 CCR, Decizia nr. 1656/2010, publicată în M. Of. Nr. 79 din 31/01/2011 <i>Compliance and the enforcement of EU law</i>, Marise Cremona (coord.), Oxford University Press, 2012.</p> <p>Seminarul 3 CCR, Decizia nr. 1.258/8 octombrie 2009, Monitorul Oficial nr. 798/23.11.2009 CJCE, 1/58, <i>Stork&CIE c/ Înalta Autoritate a CECE</i> CJCE, 1/70, <i>Internationale Handelsgesellschaft</i> CJCE, 4/73, <i>Nold</i> CJUE, 34/09, <i>Zambrano</i> CJCE, 294/83, <i>Parti écologiste « Les Verts » c/ Parlamentul european</i> CJUE, 84/95, <i>Bosphorus</i> T 315/01, CJUE 402/05 <i>Kadi</i> Raluca Bercea (ed.), <i>Mai este Curtea Europeană a Drepturilor Omului un mecanism judiciar eficace ?</i>, Universul Juridic, București, 2013.</p> <p>Seminarul 4 <i>Le traité de Lisbonne : de nouvelles compétences pour l'Union européenne ?</i>, Aurélien Raccah (coord.), l'Harmattan, 2012.</p> <p>Seminarul 5 Finn Laursen, <i>The EU's Lisbon treaty: institutional choices and implementation</i>, Ashgate, 2012. Stine Andersen, <i>The enforcement of EU law: the role of the European Commission</i>, Oxford University Press, 2012. <i>The challenge of democratic representation in the European Union</i>, Sandra Kröger, Dawid Friedrich (coord.), Palgrave Macmillan, 2012.</p> <p>Seminarul 6 Gerard Conway, <i>The limits of legal reasoning and the European Court of Justice</i>, Cambridge University Press, 2012.</p>		

Ana Daniela Bobaru, *Rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene în procesul de interpretare și aplicare uniformă a dreptului Uniunii Europene*, Ed. Universitară, 2011.

Seminarul 7

Mihai Șandru, Mihai Banu, Dragoș Călin, *Refuzul instanțelor naționale de a trimite întrebări preliminare. Jurisprudență românească*, Editura CH Beck, 2013.

Pertek, Jacques, *Coopération entre juges nationaux et Cour de justice de l'UE : le renvoi préjudiciel*, Bruylant, 2013.

Niels Fenger, Morten Broberg, *Le renvoi préjudiciel à la Cour de justice de l'Union Européenne*, trad. de Karim Kouri, Larcier, 2013.

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Cursul vizează dezvoltarea capacității de reflexie critică și constructivă asupra consecințelor juridice și sociale ale aplicării dreptului Uniunii Europene în medii economico-sociale complexe și în condiții de autonomie decizională.

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare	9.2 Metode de evaluare	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Cunoașterea aprofundată a materiei	Examen scris + examen oral: grilă eliminatorie, examen oral cu subiecte de teorie și subiecte practice. Participarea activă la curs și seminar va putea fi avută în vedere la nota finală.	100%
9.5 Seminar / laborator	Cunoașterea materiei Participare activă la dezbateri	Teste Dezbateri	50% 50%
9.6 Standard minim de performanță			
Obținerea cel puțin a notei 5 (cinci) la examen. Condiții de prezență la curs și seminar potrivit regulamentelor UVT			

Data completării
02.02.2024

Titular de disciplină
Prof. univ. dr. Raluca Bercea



Data avizării în departament

Director de departament